

Pomen shem kakovosti

23.9.2026 - | Čebelarska zveza Slovenije

Potrošnik danes težko prepozna razliko.

Ko se potrošnik odloči za nakup medu, hitro ugotovi, da je ponudba na trgu zelo velika. Veliko različnih kozarci, nalepk, oznake in cene potrošniku izbiro še oteži. Potrošnik običajno ne pozna njihovega pomena, zato težko presodi, kateri proizvod je zanj najboljša izbira. Povprečen potrošnik nima poglobljenega znanja o medu, prav tako pa nakupu ne želi nameniti veliko časa. Želi sprejeti hitro in pravo odločitev. Kadar nima dovolj informacij o lastnostih proizvoda, lahko potrošnik kot pokazatelj kakovosti uporabi ceno in videz izdelka. Sheme kakovosti so eden od načinov, s katerimi potrošniku sporočamo, da proizvod izpolnjuje vnaprej določene kakovostne standarde in je vključen v sistem nadzora.

Zakaj so sheme kakovosti sploh nastale?

Raznolikost ponudbe medu in čebeljih pridelkov je vedno večja. Nekateri proizvodi imajo posebne lastnosti, kot je lokalna pridelava, tradicija, višja kakovost, način pridelave itd. Te lastnosti je potrebno zaščititi, da se ne izgubijo v poplavi ponudbe, ter jih na pravi način predstaviti potrošniku. Zaradi tega so se razvile sheme kakovosti zaščitena geografska označba in zaščitena označba porekla kot sistem, ki določa senzorične značilnosti in kakovostne lastnosti proizvoda, omogoča nadzor, proizvajalcu daje možnost razlikovanja od ostale ponudbe, potrošniku pa zagotavlja preverljive informacije o proizvodu.

Kaj je shema kakovosti?

Shema kakovosti temelji na vnaprej določenih specifikacijah, ki jih mora proizvajalec izpolnjevati, če se želi vključiti vanje. Tu ne gre samo za izjavo proizvajalca, ki pravi, da je njegov proizvod kakovosten. Izpolnjevanje določenih zahtev se preverja v okviru sistema kontrole in certificiranja. Znak na embalaži tako potrošniku na preprost in hiter način sporoča, da obstajajo sistem nadzora, ki zagotavlja, da proizvod izpolnjuje določene zahteve. Vključevanje v sheme kakovosti je prostovoljno, omogoča pa, da se proizvod še dodatno razlikuje od ostale ponudbe na trgu.

Kakšna je razlika, če čebelar sam trdi da je njegov med kakovosten ali če je njegov med vključen v sheme kakovosti?

Pri shemah kakovosti določene posebnosti niso zgolj trditve posameznika, ampak so njegove trditve glede lastnosti medu nadzorovane s stani ustreznih certifikacijskih organov.

Katere sheme kakovosti poznamo pri medu v Sloveniji?

Slovenija ima v evropskih shemah kakovosti zaščitene štiri vrste medu. Slovenski med ima zaščiteno geografsko označbo (ZGO), Kočevski gozdni med, Kraški med in Istrski med pa zaščiteno označbo porekla (ZOP).

Razlike med posameznimi medovi izhajajo predvsem iz okolja, v katerem nastajajo. Slovenski med odraža veliko biotsko in podnebno raznolikost Slovenije, medtem ko sta Kočevski gozdni med in Kraški med tesno povezana s posebnostmi svojih geografskih območij. Prvi predvsem z gozdnatostjo Kočevske, drugi pa s kraškim in submediteranskim okoljem. Istrski med, najnovejši med z evropsko zaščito, je prav tako povezan s posebnostmi Istre, mediteranskim podnebjem, razgibanim reliefom in

veliko pestrostjo medovitih rastlin.

Posebnosti posameznih medov se odražajo tudi v zahtevah njihovih specifikacij. Pri zaščitениh medovih so med drugim določene zahteve glede vsebnosti vode in HMF. Na primer, Slovenski med mora vsebovati manj kot 18,6 % vode in manj kot 15 mg/kg HMF, pri Kočevskem gozdnem medu je vsebnost vode največ 18,6 %, HMF pa manj kot 10 mg/kg, pri Kraškemu medu je vode manj kot 18 %, HMF pa največ 40 mg/kg. Pri Istrskem medu je vsebnost vode največ 18,6 %, HMF največ 15 mg/kg.

Kaj ima od tega potrošnik?

Potrošnik želi vedeti kaj kupuje, pri hrani pa vseh lastnosti ne more preverjati samostojno, saj so za ugotavljanje številnih lastnosti potrebne ustrezne analize. Znak sheme kakovosti potrošniku zagotavlja informacije o poreklu in posebnih lastnostih medu ter potrjuje, da so te lastnosti opredeljene s pravili in vključene v sistem nadzora.

Med, ki je vključen v sheme kakovosti še ne pomeni da je boljši od ostalih medov, omogoča pa potrošniku že na videz embalaže prepoznati med, katerega določene lastnosti so opredeljene in preverljive. Tako kot pri drugih živilih, tudi pri medu potrošnik s pogledom v kozarec ne more ugotoviti vseh njegovih lastnosti, ampak potrebuje informacije, ki jim lahko zaupa.

Kaj ima od tega čebelar?

Slovenski čebelar na trgu ne more konkurirati s ceno, saj je na voljo med različnih cenovnih in kakovostnih razredov ter različnih porekel. Zato mora slovenski čebelar iskati druge konkurenčne prednosti, kot je npr. poreklo in višja kakovosti medu.. Sheme kakovosti čebelarju omogočajo prednost pri aktivnostih trženja glede razlikovanja medu od ostalih na trgu, s skupnimi promocijskimi kampanjami večjo prepoznavnost, večje zaupanje in lažje komuniciranje določenih lastnosti medu. Vključevanje v sheme kakovosti je lahko način ustvarjanja dodane vrednosti. Certifikat sam po sebi ne pomeni višje zaznavne vrednosti v očeh potrošnika, če potrošnik znaka ne prepozna in ne razume njegovega pomena. Zato je pomembno da potrošnike podučimo o shemah.

Ena od rešitev razlikovanja medu slovenskega porekla od cenejših alternativ je dokazovanje in učinkovito komuniciranje dodane vrednosti. Med se praviloma kupuje zaradi svojih lastnosti in ne kot sladilo. V primeru, da potrošnik želi le sladilo, bi posegel bo belem sladkorju, kateremu ne more konkurirati niti najcenejši med na trgu. Med se kupuje zaradi svojih pozitivnih lastnosti na počutje, ki pa se lahko izredno razlikujejo od kozarca do kozarca. Zato je uspešno komuniciranje kvalitetnega medu v poplavi ponudbe z vprašljivimi lastnosti velika dodana vrednost.

Zakaj je pomembna promocija?

Shema kakovosti je lahko učinkovita le v primeru, da jo potrošnik prepozna in razume njen pomen. Če potrošnik znaka ne prepozna, zanj nima drugačne vrednosti, ampak ga dojema le kot dodatno oznako na kozarcu. Zato je izobraževalna promocija ključnega pomena. Potrošniku moramo pojasniti, kaj pomeni ZGO, ZOP, kakšne zahteve mora izpolnjevati med, vključen v posamezno shemo, kaj te zahteve pomenijo za proizvod in kakšno vrednosti ima tak proizvod za potrošnika. Promocija in komunikacija s potrošnikom glede pomena in prepoznavnosti shem kakovosti na začetku nima večjega učinka na prodajo, dolgoročno pa gradi prepoznavnost in zaupanje med potrošniki, kar lahko

vodi v uspešnejšo prodajo.

Zaključek

Slovenski čebelar ima lahko kakovosten in tradicionalen proizvod. Vendar če teh lastnosti potrošnik ne prepozna in razume, za večjo kakovost in tradicijo ni pripravljen plačati. Sheme kakovosti potrošniku omogočajo, da kakovost ni le trditev čebelarja, ampak je podprta s kakovostnimi standardi in nadzorom. Sheme kakovosti ponujajo potrošniku informacije, čebelarju pa način razlikovanja svojega medu od ostalih na trgu. Služijo tudi širšemu namenu, kot zaupanje in prepoznavnost medu, ne le doma, ampak tudi v tujini.

<https://czs.si/pomen-shem-kakovosti>